

A 1878/PRE

Käsittelijä Puheenjohtajisto

Puheenjohtajiston mietintö, joka koskee
jäsenehdotusta
valkovenäläisille opiskelijoille suunnatusta opiskelijavaihto-ohjelmasta

Ehdotus

Puheenjohtajisto ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille,

että ne käynnistävät valkovenäläisille opiskelijoille suunnatun opiskelijavaihto-ohjelman vuosiksi 2023–2026 Valko-Venäjän demokraatiiliikkeen tukemiseksi.

että ne koordinoivat ohjelman toteutusta yhteistyössä Pohjoismaiden ministerineuvoston kanssa.

Taustaa

Alkuperäinen ehdotus:

Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunta ehdottaa,

että Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle, että se käynnistää valkovenäläisille opiskelijoille suunnatun opiskelijavaihto-ohjelman vuosiksi 2022–2025.

että Pohjoismaiden ministerineuvosto varaa budjetistaan rahaa tulevaa valkovenäläisten opiskelijoiden vaihto-ohjelmaa varten.

että Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille, että ne koordinoivat yhteistyössä Pohjoismaiden ministerineuvoston kanssa ohjelman toteutusta.

Jäsenehdotus on luettavissa kokonaisuudessaan osoitteessa <https://www.norden.org/fi/asia/jasenehdotus-valkovenalaisille-opiskelijoille-suunnatusta-opiskelijavaihto-ohjelmasta>

Ehdotuksen käsittely Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa -valiokunnassa

Puheenjohtajisto pyysi Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa -valiokunnalta lausuntoa jäsenehdotuksesta ”Jäsenehdotus valkovenäläisille opiskelijoille suunnatusta opiskelijavaihto-ohjelmasta”. Valiokunta käsitteli asiaa syyskuun kokouksessa 2021:

Valiokunta kannatti ehdotusta yksimielisesti. Opiskelijavaihto-ohjelman perustamisella olisi valiokunnan mielestä vahva signaaliarvo, ja lisäksi olisi myönteistä, jos valkovenäläiset opiskelijat saisivat mahdollisuuden opiskella Pohjoismaissa. Ohjelma voisi vaikuttaa suotuisasti demokratiakehitykseen ja lähentää Pohjoismaita ja Valko-Venäjää. Pohjoismaiden vihreä vasemmisto kannatti ehdotusta, mutta totesi, että autoritaarisia valtioita on muitakin ja että vallanpitäjät usein määräävät niissä, ketkä saavat opiskella ulkomailla. Vapaa Pohjola kannatti ehdotusta, mutta katsoi, että rahoitukseen ja kriteereihin liittyviä yksityiskohtia on syytä selvittää tarkemmin. Konservatiivinen ryhmä kannatti ehdotusta, mutta muistutti koulutukseen kohdennetuista säästöistä ja kysyi, mistä ohjelmalle saataisiin rahoitus.

Uusi käsittely puheenjohtajistossa

Pohjoismaiden ministerineuvosto on päättänyt jäädyttää yhteistyön Venäjän ja Valko-Venäjän kanssa Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyssodan vuoksi, minkä johdosta ehdotus päätettiin Malmön teemaistunnossa maaliskuussa 2022 lähettää puheenjohtajistolle uudelleen käsiteltäväksi.

Puheenjohtajiston kesäkokouksessa Ahvenanmaalla kesäkuussa 2022 Pohjoismaiden ministerineuvoston pääsihteeri Paula Lehtomäki kertoi Pohjoismaiden ministerineuvoston lähialueyhteistyöstä muuttuneissa olosuhteissa. Pääsihteeri kertoi myös tarkemmin ministerineuvoston työstä suhteessa Valko-Venäjään ja ministerineuvoston aiemmasta roolista EHU-yliopiston (European Humanities University) rahoituksessa.

Puheenjohtajiston näkemykset

Ehdotus on tärkeä ja ajankohtainen, ja puheenjohtajisto katsoo, että Pohjoismaiden ministerineuvostolla on ohjelman toteuttamiseen tarvittavaa kokemusta ja osaamista, mikäli rahoitus saadaan järjestymään.

Akateeminen vapaus on vakavasti uhattuna Valko-Venäjällä. Valkovenäläisten opiskelijoiden tukeminen on konkreettinen toimenpide, joka lähettää Valko-Venäjän kansalle ja kansalaisyhteiskunnalle selkeän viestin siitä, ettei heitä ole unohdettu. Tii-viimpi nuorisoyhteistyö ja opiskelijavaihto ovat ratkaisevia tekijöitä vuoropuhelun edistämiseksi Valko-Venäjän tulevien sukupolvien kanssa.

Pohjoismaiden neuvoston kansainvälisessä strategiassa 2018–2022 todetaan, että maasta ja puoluepoliittisista rajanvedoista riippumatta Pohjoismailla on olennaista syvä kunnioitus demokratiaa, oikeusvaltiota, yhdenvertaisuutta ja ihmisoikeuksia kohtaan. Strategian mukaan Pohjoismaat voivat vaikuttaa muihin maihin puolustamalla aina selkeästi näitä arvoja.

Puheenjohtajisto yhtyy Osaaminen ja kulttuuri Pohjolassa -valiokunnan näkemyksiin. Valkovenäläisille opiskelijoille suunnatun opiskelijavaihto-ohjelman perustaminen vaatii niin paljon määrärahoja, ettei niitä todennäköisesti löydy Pohjoismaiden ministerineuvoston nykyisestä budjettikehyksestä. Sen vuoksi ehdotetaan, että ehdotus suunnataan Pohjoismaiden ministerineuvoston asemesta *Pohjoismaiden hallituksille*. Lisäksi ehdotetaan, että ohjelma käynnistetään vuonna 2023, koska asian käsittelyyn Pohjoismaiden neuvostossa ja hallituspuolella tarvitaan sen verran aikaa, ettei ajatus ohjelman käynnistämisestä vuonna 2022 ole realistinen.

Jäsenehdotuksen tavoitteena on koko ajan ollut tukea Valko-Venäjän kansalaisyhteiskuntaa ja demokratialiikettä, ei Valko-Venäjän viranomaisia. Puheenjohtajisto ehdottaa, että tämä tuodaan selkeämmin esiin lisäämällä suosituksen ensimmäiseen että-lauseeseen "Valko-Venäjän demokratialiikkeen tukemiseksi".

Reykjavikissa 7. syyskuuta 2022

Annette Lind (S)

Bertel Haarder (V)

Bryndis Haraldsdóttir (Sj.)

Christian Juhl (EL)

Erkki Tuomioja (sd.)

Gunilla Carlsson (S)

Hanna Katrín Friðriksson (Vr)

Heidi Greni (Sp)

Helge Orten (H)

Jorodd Asphjell (A)

Lulu Ranne (ps.)

Oddný G. Harðardóttir (Sf)